

Ula Iruretagoiena Busturia - @ulissima5
Arkitektoa

Oporretarako lurraldeak

Munduko zonalde honetan, uztaila eta abuztua onetsitako migrazio-hilabeteak ditugu: oporraldietarako ihesaldi garaia. Datuen arabera, munduan gertatzen den migrazio mugimendurik handi eta populatuena turismoa esaten zaio. Kanpoalderako mugimendua egiten dugu gorputza eta burua ahitu baino lehen, gaixotasunean erori aurretik, ongizatearen bidean. Oporrak, hedonismora sandalia hutsean botatzeko garaia. Intentsitatez gozatu nahi dugulako, nago udako plana erabakitzeko mahai-inguruak antolatu izan direla euskal etxe askotan. Nora eta nola joan erabakitzeko bideak eztabaidarako hizketa eta negoziaketa-tarteak utziko zituen, desio indibidualen ahoskatzeak bitartekari.

Oporraldietarako herrialde eta lurralde baten alde deliberatzea tokatzen zaigun, lurraldearen hausnarketa kontzientea burutzen dugu. Hirigile trebeak bilakatzen gara, alegia. Lurraldearen latitudea askorentzat ezinbesteko datua gertatzen da; eguzkiaren azimutak gidatu ohi du erabakia-eta. Hegaldien web orrialdeetan sartu aurretik, lurraldearen orografia ere tentuz aztertzen dugu. Mendikateen bailarak, mendien gailurrak, tontorrak eta ureztapen putzuak. Erreken meandroetako herrixkak, bainurako ibai txikiak. Lurraldearen kokapen estrategikoak lotzen dituzten oinezko ibilbideak, bideen maldak eta irisgarritasuna. Itsasaldeko morfologia; labarrak, kalak eta hondartzen

luzerak. Parke naturalik ote dagoen; ikuspegi paisajistikotarako errepideak. Finean, landa eremua zaindu eta baloratzen duen lurraldean jartzen da interesa. Baina lurraldearen bertuteak disfrutatzearekin batera, hondartzako lehen lerroko hotelean lo egitea hautatutakoan, plazer uneak ingurumenean sortzen duen sarraskiaren ziztada iritsiko ote zaigu? Lurralde antolakuntza diseinatzen denean bezalaxe, giza bizitzak lurraldearen gain egin nahi dituen ustiatze desioei ere mugak jarri behar zaizkio.

Hirigile sena esnatzearekin batera, bat-batean arkitekturarekiko sentsibilitatea eskuratzea ere oso ohikoa izaten da. Herrialdearen arkitektura-altxorrengatik interes handia sortzen zaigu, izan arkitektura historikoa izan garaikidea. Apustu egingo nuke euskal arkitektura garaikideaz tutik ere ez dakienak, Finlandiara bidaiatu duenean Alvar Aalto arkitektoaren eraikinik bisitatu duela. Lurralde baten arkitekturak herrialdearen izaeraz hitz egingen duela aise ulertzen dugulako. Arkitekturaren materialtasunean itsatsirik historiaren errelato aztarnak eta memoria kolektiboarekin irudiak ikusgai ditugulako. Ez da interpretazio-museorik eraikinen adierazkortasuna gaindituko duenik.

Oporraldietan lurraldeei buruz biltzen dugun informazio eta begirada zorrotza negurako gorde dezagun, arren, deskantsuko oroimen freskagarriekin batera. •

Ilustrazioa: ULA IRURETAGOIENA BUSTURIA

*Begiratzeko modua aldatzeak
aldatu dezake mundua*

Amaia Urrejola

Sexologoa eta psikologoa Euskal Herriko Sexu Heziketa Eskolan

Sexuaren arazo bakarra sexismoa da

Hiru urte pasatu dira Nazio Batuen Erakundeak genero berdintasunerako eta ugalketa osasunerako ikastetxeetan Sexu Heziketa aurrera eramatea ezinbestekoa dela baieztatu zuenetik. Mende hasieran, Osasun Mundu Erakundeak Sexu Heziketa programak martxan jartzearen beharraz ohartarazi zuen. Hau da, haurrak berdintasunean, aniztasunean eta errespetuan heztea, sexuarekiko jarrera baikor eta naturala garatuz. Hala ere, sexua, oraindik, saihestu eta prebenitu beharreko arrisku bezala ikusten da kultibatu beharreko balio gisa hartu beharrean, tabuarekin, bekatuarekin, perbertsioarekin eta gaixotasunarekin erlazionatzen jarraitzen delako.

Historian zehar, ezjakintasun sexuala kontrol sozialerako giltzarria izan da, eta Mendealdeko medikuntza eta erlijioak hasieratik jabetu dira honetaz. Baina, instituzio patriarkalak direnez eta horien ideologiak zientziak eta balioek baino pisu gehiago eduki duenez, sexualitatea ulertzeko modu konkretu bat eraiki dute eta honetan doktrinatutako gaituzte: sexu moral erlijiosoa eta sexualitatearen eredu maskulinoa. Horrenbestez, sexualitate femeninoa ezeztatua, ezkutatua, debekatua eta erreprimitua izan da, eta hori bermatzeko moral bikoitza eraiki da. Sexua balio bezala sozializatzea negozio eskas bada, are gutxiago emakumeak beren gorputzen eta sexualitateen jabe izatea; eta, batez ere, arriskutsuagoa da.

Beraz, sexuaren arazo bakarra sexismoa da. Hala ere, pertsona oro heteropatriarkatu puritanoan heziak izan garenaz, sexua emakumeentzat leku arriskutsua dela barneratu dugu. Ondorioz, emakumeok gizonen sexualitate harrapakaria gelditzera edo honen aurrean amore ematera kondenatuak izan gara.

Sexua balio bezala sozializatu beharko genuke. GAUR8

Carole Vancek "Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality" (Plazera eta arriskua, sexualitate femeninoa esploratzen) liburuan dioen bezala, «emakumeen sexualitatea plazeraren eta arriskuen artean definitzen da».

Abiapuntua arriskua bada soilik, erotika (fantasiak, desirak, maitemintzea, sexu harremanak...) mehatxutik eta arriskutik definitzen dela seinalatzen du. Erotika emakumeentzat mehatxagarri bezala identifikatzea oso kaltegarria izateaz gain, sexualitatea ez ulertzea da, indarkeriarekin parekatzea baita, eta emakumeentzat sexua ez izatea balio bat. Honen harira, «sexu indarkeria» kontzeptua jaio da eta funtsezkoa da ter-

mino hau birpentsatzea. Sexua ezin baita inolaz ere indarkeriaren izenondoa izan, sinergiak eraiki, aniztasuna sortu eta gizartea aberasten duelako.

Laburbilduz, sexua gizonen eskura dago eta emakumeentzat kaltegarria izaten jarraitzen du. Zehazki, iraingarria eta umiliagarria izatera iritsi da eta gu geu gure polizia propioak bihurtu gara. Horrenbeste kakaztu dugu sexua, etsai bihurtu dugula eta honen kontra borrokatzen ari gara. Baina borroka honek soilik galtzaile bilakatuko gaitu, geure buruaren aurkako eta sexuen arteko guda bultzatzen ari baikara. Ezjakintasun sexualari esker, ikuspegi eta posizionamendu antisexual zaharrak mantentzen eta berriak eraikitzen hasi gara eta honi aurre egiteko sendagai bakarra sexu heziketa dugu. Askatasun sexualerako jakinduria sexuala ezinbestekoa baita eta Magnus Hirschfeld sexologoak esan zuen bezala, «sexuan, kultibatzeko balio gehiago daude saihestu beharreko arriskuak baino». •